

|| ശ്രീ ||

അഥ ശ്രീ ത്രിവിക്രമപന്ധിതാചാര്യസുത ശ്രീ
നാരായണപന്ധിതാചാര്യവിരചിതഃ

|| ശ്രീ മധവിജയഃ ||

൧൩. ത്രയോദഷഃ സർഗഃ

പൃഥുദർശനമൃതമിതം കൃതാർഥം

പൃഥിവിഭൃത്പ്രണതിം ഗൃഹീതവന്തമ് |

നിജശിഷ്യമുദേദഥ സഹ്യമാപ്തം പുരുഷഃ

കശ്ചിദുപായയൗ കദാചിത് || ൧൩.൧ ||

ഭഗവാനിഹ നഃ സ്വകിംകരാണാം

അചിരേണാഽവ്രജതാദനുഗ്രഹായ |

ഇതി കാര്യചികീർഷയാഽഽർഥയത് ത്വാം നൃപ

ഇത്യഭ്യധിതൈഷ തം പ്രണമ്യ || ൧൩.൨ ||

അഥ മാഘവതീമപാസ്യ കാഷ്ഠാം വ്രജതാ

പ്രൈധിതതേജസാ പ്രതീചീമ് |

പരിശോധയതാ സ്വപാദസംഗാത് പൃഥിവിം

പ്രാജ്ഞദിവാകരേണ രേജേ || ൧൩.൩ ||

അശുഭാനപഹായ മായിജുഷ്ടാന് അധമാദ്രീനിവ

ഗോത്രനിമ്നഗൗഘൈഃ |

സുജനൈസ്തരസാഽഭിഗമ്യമാനഃ പരമസ്നേഹതയാ

ക്രമപ്രസന്നനൈഃ || ൧൩.൪ ||

സുമനഃഫലശോഭിനോടത്ര പുംസോ നമയന്
ഗോഭിരനോകഹാനിവോച്ഛാന് |
അപി ഭംഗമുപാനയന്നനമ്രാന്
ദ്യുഡഭാവദപരാന്വാര്യവീര്യഃ || ൧൩.൫ ||

ഗമനോത്സവവിസ്തൃതൈർനിഷേവ്യോ
വിവിധൈർജനപദൈർജനൈരജസ്രമ് |
പരിസ്യുതപരകീർത്തിരാർതിമുക്തൈ
പുരുഷൈർദ്ദൂരദൂവശ്ച ഗമ്യമാനഃ || ൧൩.൬ ||

അമരൈരമരാനുഗൈർമുനീന്ദ്രൈഃ
അപരേക്ഷാവിഷയൈശ്ച സേവ്യമാനഃ |
ഹരിപാദസരോജസംഗസാരോ ദൂവനേ
പാവനപാവനോ നികാമമ് || ൧൩.൭ ||

അയമപ്രതിവാരണഃ പ്രയാണേ
പരമാനന്ദസുതീർഥസൂരിരാജഃ |
വിബഭാവതിവേലമച്ഛരൂപഃ സൂരസിന്ധോരിവ
സന്തതപ്രവാഹഃ || ൧൩.൮ ||

സമയേന ഗതോടമഹീയസാടസൗ വിഷയം

സ്തംഭപദോപസർജ്ജനാഖ്യം |
മദനാധിപതേഃ സുധാമ ധാമ
പ്രവിവേശാഖിലലോകവന്ദനീയം || ൧൩.൯ ||

ക്ഷണദാമിഹ താവദൃഷ്ടിവാംസം
വിഹിതാഹർമുഖയോഗ്യയോഗമേനം |
ഗമനോദ്യമലക്ഷണൈരജാനന്
ഗമനായോദ്യതമാശു ശിഷ്യസംഘാഃ || ൧൩.൧൦ ||

പുരതോ വിസ്യതാഃ സമാധിശുദ്ദൈത്യ
യതയസ്ത്ര പടീഃ ക്ഷായവേഷാഃ |
സഹസോദഹരന്
സ്വയോഗ്യമുദ്രായുതദംഡാദികധാരണോദ്യമേന ||
൧൩.൧൧ ||

അവധാര്യ വിശേഷകാരിശംഖപ്രകടാങ്കാൻ
സുധിയാ ഗതാർദ്രഭാവാനി |
ലസിതാ തുളസീസ്രഗന്ധ കംഠോ
ഹരിനിർമാല്യതയോചിതാ ന്യധായി || ൧൩.൧൨ ||

യതധീർഗുരുചക്രിമൂർതിപൂർണം
യതനിശ്ചാസവചാ വിശോധ്യ പാണീ |
ഗുണകുംഡലമംഡിതം വിമാനം ഗുണബംധം

കവചാവൃതം ബഭാര || ൧൩.൧൩ ||

സകമംഡലുമംഡലാവലംബം
സ്വയമേവാലഘുപുസ്തകാദിഭാരമ് |
യുവശിഷ്യഗണോ ദധേ നയത്താത് ഹി ദാക്ഷ്യസ്യ
ഗുണോഽപരോഽസ്തി || ൧൩.൧൪ ||

അതിസംഭ്രമതഃ പരിഭ്രമന്തം ഭരദാമാനവലോകിനം
ചിരായ |
അനുയോഗപരം മുഹൂഃ പ്രമത്തം
ജഹസൂർന്നുതനശിഷ്യമത്ര കേചിത് || ൧൩.൧൫ ||

അഥ
തത്ക്ഷണഘട്ടിതോരുഘംഽഘനനാദവ്യപദേശതഃ
പരേണ |
അമിതപ്രമതിഃ പ്രചോദിതോഽസൗ ഇതി നിര്യത്സു
നിജേഷു നിർജഗാമ || ൧൩.൧൬ ||

ധൃതമാതപവാരണം വരേണ്യം വ്രതിരാജം
തമുപര്യുപര്യുദാരമ് |
ഉദയന്മിഹിരോപരിഷ്ഠപൂർണ്ണദിജരാജശ്രിയമായയാ
വദ്യുതാമ് || ൧൩.൧൭ ||

ഭുവനത്രയധാരിണം മുകുന്ദം ദധന്തഃ സ ദധേ
ഗുരുഃ സ്വയം ച |
അപി കേനചിദിത്യഭോ ന ചിത്രം നന്നു സ
പ്രാണപതിർബഭാര തം ച || ൧൩.൧൮ ||

യതയോ ഗൃഹിണോഽഥ വർണിമുഖ്യാഃ
ശ്രുതിഗാന്ധ്യക്തനിഷിദ്ധകാമ്യഭാവഃ |
ഇഹ മൂർത്തിധരാ ഇവ സ്വധർമ്മഃ ശതസംഖ്യാഃ
ശതസംഖ്യമനഗച്ഛന് || ൧൩.൧൯ ||

പരിവാരജനാ ന മാർഗദുഃഖം പ്രയയുഃ
പുരുഷരത്നമീക്ഷമാണാഃ |
ഇതി നാദ്ഭുതമസ്യ ഹി പ്രയാന്തി സ്തുതിമാത്രാദ്
ഭവിനോ ഭവാപവർഗ്ഗ് || ൧൩.൨൦ ||

മദനേശ്വരവല്പഭപ്രദേശേ
പ്രഭുമായാന്തമഥാഭ്യപദ്യത ഭ്രാക് |
ജയസിംഹ ഇമം നൃസിംഹവര്യഃ ശുഭധീഃ
സ്തംഭവിശിഷ്ടസിംഹനാമാ || ൧൩.൨൧ ||

അവതീര്യ പുരൈവ വാഹനാത് സ്വാദ് അപി
മാർഗാദപസാര്യ സൈനികാൻ സഃ |
സഹ കൈശ്ചന ഭൂസുരൈരവാപ്തഃ

ത്രിജഗത്പുജ്യപദാന്തികേ നനാമ || ൧൩.൨൨ ||

പൃഥിവീപതിനാടനുഗമ്യമാനോ വിനയാദ്
ഭക്തിരസാർദ്രമാനസേന |
അചിരേണ സ വിഷ്ണുമംഗലസ്യ
പ്രയയാവായതനോത്തമസ്യ പാർശ്വമ് || ൧൩.൨൩ ||

നരദേവദിദ്യക്ഷയാ സമേതാ ഉദയഗ്രാമജനാ ജനാഃ
പരേ ച |
ഉപയാന്തമനന്തമാനസം തം മുഹൂരൈരക്ഷന്ത
കൃത്യഹലാബ്ധിമഗ്നാഃ || ൧൩.൨൪ ||

പുരതോ മധുരസ്വനൈരപദദ്ഭിഃ സ്വകൃതാഃ
കർണസുഖാ മുകുന്ദഗാമാഃ |
ധൃതപങ്കജബീജചക്രചിഹ്നൈഃ കൃത
ന്യുൽതൈശ്ചതുരൈർനിഷേവ്യമാണമ് || ൧൩.൨൫ ||

കലിതാംജലിനാ സ്തുടാനുയാതം
ജനസംബാധസഹേന ഭൃമിഭർത്രാ |
കരുണാവിഷയം ചികീർഷുണാ സ്വം വ്രജതാ
കിങ്കരതാമകൈതവേന || ൧൩.൨൬ ||

ഇദമിത്ഥമിതീക്ഷണൈർനരാണാം

അപരിച്ഛേദമഹിഷ്ടയാമരൂപമ് |
അധികം ധരണീമലം ചികീർഷും സ്തുടമുദ്യന്തമിവ
ദ്യുനാഥമന്യമ് || ൧൩.൨൭ ||

അശനൈഃ ശനൈകരിവാഽപ്രജന്തം
യുവസിംഹപ്രവരപ്രഗല്ഭയാനമ് |
അതിപാഽലപാദപല്പവാദ്യാം അവനീം
പാവനതാമലം നയന്തമ് || ൧൩.൨൮ ||

നഖനിർജിതപദ്മരാഗരാഗം വരകൂർമപ്രപദം
നിഗൂഢഗുല്ഫമ് |
സുരവര്യകരാഗ്രസേവ്യജംഘം
ദിരദോദാരകരോപമോര്യുഗ്മമ് || ൧൩.൨൯ ||

ശുഭശുദ്ധനിതംബബിംബരാജന്നവകൗശേയവിശേ
ഷബാഹ്യവസ്ത്രമ് |
തന്നുകുക്ഷിഗളാളികേഷു രേഖാത്രിതയേന
പ്രകടേന ശോഭമാനമ് || ൧൩.൩൦ ||

മൃദുസൂക്ഷ്മഘനാരുണാവികാച്ഛപ്രകടപ്രാവരണേ
ന ഭാസമാനമ് |
അതിനൂതനതിഗ്മഭാനുഭാസാം നികരേണവ
സുവർണ്ണസാനുമന്തമ് || ൧൩.൩൧ ||

പൃഥുവക്ഷസമുന്നതാംസഭിത്തിം
ഗുരുവൃത്തായതഹൃദ്യബാഹുദംഡമ് |
പരമാരുണപാണിപല്പവാന്തഃ
സ്തുരിതോര്ധപധപജലാംഛരനാദിമന്തമ് || ൧൩.൩൨ ||

പരിപൂര്ണശശാങ്കബിംബശംകാവിഷയം പ്രാക്
സഹസാഽവലോകനേന |
അകളംകതയാ പരം വിവിക്തം വദനം
ബിഭ്രതമച്ഛവിഭ്രമാബ്ധിമ് || ൧൩.൩൩ ||

അതിസുന്ദരമന്ദഹാസരാജന്നവകുന്ദാഭരദം
ശുഭാരുണോഷ്മ |
കമളായതലോചനാവലോകൈഃ അപി ലോകാന്
സകലാന് പ്രഹര്ഷയന്തമ് || ൧൩.൩൪ ||

അതിഭാസുരകര്ണഭാസിതശ്രീതുളസീഗുച്ഛമതുച്ഛ
കാന്തിഗന്ധമ് |
ഭുവനത്രയഭൃത്യഭൃതിദാനേ ചതുരഭ്രൂവരവിഭ്രമം
സുമൗലിമ് || ൧൩.൩൫ ||

സകലാവയവാന് സ്തുടം മിമാനാഃ
പ്രതിമാലക്ഷണലക്ഷണായ ലക്ഷ്യമ് |

ചതുരാ വിദധുര്യദീയഗാത്രം സ
സുലക്ഷ്മേത്യധുനാ നിഗദ്യതേ നോ || ൧൩.൩൬ ||

അതിലോലദ്യശാം സമീക്ഷിതും സ്വം
ജനസംബാധഭയേന ദൂരഭാജാമ് |
സമദർശയദൂർധ്വചമോരസോഽസൗ
ദയയൈവോരുജനൗഘമധ്യഗോഽപി || ൧൩.൩൭ ||

സവികാസദ്യശാം കൃതാംജലീനാം ജനതാനാം
പരമാദരാനതാനാമ് |
വലയേന വൃതഃ പ്രിയം മൂരാഭഃ
പ്രവിവേശാഽയതനം പ്രബർഹബോധഃ || ൧൩.൩൮ ||

വിവിധപ്രഭുമധ്യസന്നിഷണ്ണോ നരഭേവേന സമം
സ ഗൂഢഭേവഃ |
വിബഭാവുഡുരാഡിവോഡുമധ്യേ സഹ
മഹ്യാസ്തനയേന പൂർണബിംബഃ || ൧൩.൩൯ ||

അവദത് സ കഥാം രഥാംഗപാണഃ ഭഗവാൻ
ഭാഗവതേ ഭവാപ ഹംത്രീമ് |
അനുകൂലഗുണസ്വരാദിഭാജാ
നിജശിഷ്യപ്രവരേണ വാച്യമാനേ || ൧൩.൪൦ ||

കഥനം തദ്ദുദാരധൈര്യസാരം മധുരം
പുഷ്പലഭാവവത് പ്രസന്നമ് |
വിദുഷോഽവിദുഷോഽപി ശൃണ്വതോഽലം
വ്യധിതാഽനംഭരസാംബുധൗ നിമഗ്നാൻ || ൧൩.൪൧
||

ഗമനാസനസംകമാദിലീലാഃ സ്തുതിമാത്രേണ
ഭവാപവർഗദാത്രിഃ |
കഥമപ്യമരാഃ പ്രപഞ്ചയേയുഃ നന്നു മധ്യസ്യ ന
മാദ്യശോഽല്പബോധാഃ || ൧൩.൪൨ ||

സുതപഃകവിതാദിസദ്ഗുണാനാം ലികുചാനാം
കുലജോഽംഗിരോന്വയാനാമ് |
അഭവദ് ഗുഹനാമകോ വിപശ്ചിത്
കവിവര്യോഽഖിലവാദിവംഭനീയഃ || ൧൩.൪൩ ||

ദയിതാഽസ്യ സതീ ഗുണാനുരൂപാ വിധിവിര്യേണ
മുഹൂർമ്മൃതപ്രജോഽപി |
അഭജദ്ഭുവനപ്രഭു ഹരീശൗ സുതകാമാ
വസുഭേവസുനുഭക്താ || ൧൩.൪൪ ||

പരമേശ്വരയോഃ പ്രസാദയോഗാത് സുതരത്നം
തദസ്മൃത സ്മുരിപതീ |

പരിഷ്കൃതപദപട്ടനേഷു നാർഘോ വിവിദേ യസ്യ
സമഃ പരീക്ഷകാഗ്രൈഃ || ൧൩.൪൫ ||

വദനേംദുമവേഷ്യ നംദനസ്യ
സ്വകുലോത്താരണദക്ഷലക്ഷണസ്യ |
കൃതകൃത്യതയാ ക്രിയാഃ പ്രകുരന്
കവിരാഖ്യാദുചിതാം ത്രിവിക്രമാഖ്യാമ് || ൧൩.൪൬ ||

കളഭാഷണ ഏവ സൂരിപോതഃ
കവിരാസീദനവദ്യപദ്യവാദീ |
അവഭാതി നന്നു പ്രഭാപ്രഭാവീ ഭഗവാന്
ബാലതരോടപി തിശ്ചഭാനുഃ || ൧൩.൪൭ ||

സകലാംഗയുതാവദാതശാഖഃ സമയേ പ്രാപ്ത
ഉദാരപക്ഷിസേവ്യഃ |
സ സസർജ്ജ സദധഗോപകൃത്യൈ ലികുചഃ
കാവ്യഫലം രസാഭിരാമമ് || ൧൩.൪൮ ||

പ്രതിപാദിതമാത്മനാ യഥാർഥം
പൃഥുമായാസമയസ്യ ദുർഘടത്വമ് |
സ്വഗുരൗ പരിഹർതുമക്ഷമേടപി ശ്രുതവാംസ്തം സ
വയസ്യബോധിതോടലമ് || ൧൩.൪൯ ||

ഭഗവത്യുദിതേ സഗോവിലാസേ വടുഭാവം തൃജിതി
ത്രിവിക്രമാഖ്യേ |
അപി ഭാനുപുരസ്സരാഃ സമസ്താഃ പ്രയയുഃ
കീടമണിപ്രഭതപമാഷു || ൧൩.൫ ||

അതിദക്ഷമതിം സപാദലക്ഷേ സമയേ
മായിജനസ്യ യുക്തിശൂരമ് |
മഹിതം ഹി മഹീതളേ മഹിതാ ജനകോ
നന്ദനമബ്രവീദുപാംശു || ൧൩.൫ ||

ശൃണു വാചമിമാം വിചാരിതാർഥാമന കലൗ
നിർഗുണഭാവനാ സുഖായ |
ഇതി ഗൗണവിമുക്തയേ ഗുണാഢ്യം ഭജ ഭവം
വസുഭവസുനുമേവ || ൧൩.൫ ||

ഇതി താതവചോ നിശമ്യ കിംചിത് തരളാത്മാടപി
വിചാര്യ ശാസ്ത്രസാരമ് |
പരമേവ സ പാരമാരുരുകുഃ
വിഗുണോടപാസ്തിമുപാശൃണോത് പരേഭ്യഃ ||
൧൩.൫ ||

നിജധർമ്മരതോ ഗൃഹിപ്രബർഹഃ
കലികാലാകുലിതാന്തരോടപി ഹന്ത |

നിതരാം നിഷിതാത്മനാ നിസർഗാത്
സ്തുടമാലോചയദിത്യസൗ കദാചിത് || ൧൩.൫൪ ||

രചിതം നന്നു സൂത്രമത്ര മാനം വിദുഷാ
സത്യവതീസുതേന സാക്ഷാത് |
അപരസ്പരസംഗതാനി ഭാഷ്യാണ്യപി സരപാണി ന
മാനതാം വ്രജേയുഃ || ൧൩.൫൫ ||

യദി തേഷു നിരാഗ്രഹാന്തരാഃ സ്തഃ സുഷ്ടം
നോപലഭാമഹേ ഹി കിംചിത് |
ന തഥാടപി പരംപരോപയാതം ന പഠാമഃ
വ്രണയേന ശാങ്കരീയമ് || ൧൩.൫൬ ||

ഘടനോപനിഷത്സു നാല്പണ്ഡ്യഃ
സുഷ്ടേത്യഭ്യുപഗമ്യ ചിന്തയാമഃ |
ന വിമുക്തിമുപൈതി കോടപി മുക്ത്യാ
സമയോക്താമിഹ യാമിമാമുപാസ്തിമ് || ൧൩.൫൭ ||

വിതതഃ സുഖസച്ചിദദയാത്മാ സമുപാസ്യോ
വിഹിതോ ഹി തത്ത്വവിദ്ഭിഃ |
സ ച നാവയവീ നിരൂപ്യതേ ചേദ് ദ്യുതിമാത്രം ച
ന ഹീത്യദോ രഹസ്യമ് || ൧൩.൫൮ ||

യദി ചേദ്യഗുപാസ്യതേഽസ്യ രൂപം തിമിരത്പന
വിഭാതി പാരിശേഷ്യാത് |
ഫലമപ്യഥ മുക്തിരീദ്യശീ സ്യാദ് ഇതി നോ നൈവ
ധിനോത്യുപാസ്തിരേഷാ || ൧൩.൫൯ ||

അഥ വേദപുരാണഭാരതാനി സ്വയമാലോച്യ
യഥാവബോധമത്ര |
ഗുണവന്തമുപാസ്തഹേ മുകുന്ദം സ്മൃതിധർമ്മാൻ
സ്തുടമാചരന്ത ഏവ |൧൩.൬൦ ||

അവധാര്യ യദേതികാര്യമാര്യഃ സ
വിവേകാദുപചക്രമേ വിധാതുമ് |
പരിപൂർണ്ണമതേർജഗത്സു കീർത്തിം
പരിപൂർണ്ണാമശൃണോത് തദാ വിശുദ്ധാമ് ||
൧൩.൬൧ ||

വിഹിനസ്തി ഹി നോ ജനോഽതിവാഗ്മീ സമയം
കോഽപി പരംപരോപയാത്മ് |
ക്ഷിപ തം ത്വമുദാരയുക്തിശൂരോ ന പരേ തത്ര
സമർഥതാം വ്രജേയുഃ || ൧൩.൬൨ ||

തവ വേദനദീരപിഗാഹ്യ ഭൂയഃ സമയാംഭോധിഷു
കുരപതോ വിഹാരമ് |

നവകാവ്യരസപ്രിയസ്യ വാദിദിരദേംദ്ര
പ്രതിവാദനോ ന ജജ്ഞേ || ൧൩.൬൩ ||

ഉപയാഹി യശഃ ശശാങ്കഗൗരം നിജയുമസ്യ
ഭയം നിരാകുരു ത്വച്ഛ |
അധുനാ വിധിനോപപാദിതം തം
പ്രതിവാദിപ്രതിവാദനം നിവാത്യ || ൧൩.൬൪ ||

ഇതി മായിജനേന തത്രതത്ര സ്വജനത്വേന സ
താവദർമ്മ്യമാനഃ |
അനുകൂലവചാ മഹിഷ്മാനോ മനസാ
സംശയമാപ സംശയച്ഛിത് || ൧൩.൬൫ ||

ശിതമധവചഃ സ്യൂണിപ്രയോക്തജ്ഞൻ
പുരുഷാനേഷ വിഷാദയൻ കവീഭഃ |
വിവിധോത്തരധൂളിപാതനേന
പ്രതിഘോഷനാധികമധയാംചകാര || ൧൩.൬൬ ||

ക്ഷണദാസു വിചക്ഷണഃ സ വീക്ഷ്യ
പ്രചുരപ്രജ്ഞമനോജ്ഞശാസ്ത്രസാരമ് |
അപരാവിദിതഃ പ്രസാദഗർഭം വിദധേ
വിസ്മയമാന്തരം മഹാന്തമ് || ൧൩.൬൭ ||

വിദിതവാൻ വ്യവഹൃത്യ സുദർശനം
ബഹളബോധമവേക്ഷ്യ സ നിശ്ചയാത് |
അപി ന തസ്യ മതം സഹസാഽഽദദേ നനു
വിമൃശ്യ കൃതീ കുരുതേഽഖിലമ് || ൧൩.൬൮ ||

തം വിശ്ണുമംഗലഗതം ബഹളപ്രബോധം
പ്രാപ്യാഭ്യവന്ദത തദാഽയുഗവിക്രമാര്യഃ|
ആനന്ദദം സ ചതുരാനനഹാസലക്ഷ്മയാ തത്ത്വം
പ്രവേത്തുമരേന്ദ്ര ഇവാബ്ജയോനിമ് || ൧൩.൬൯ ||

|| ഇതി ശ്രീമത്കവികുലതിലക
ത്രിവിക്രമപന്ഡിതാചാര്യസുത
ശ്രീനാരായണപന്ഡിതാചാര്യവिरചിതേ
ശ്രീമധപവിജയേ
ആനന്ദാങ്കിതേ ത്രയോദശഃ സർഗഃ ||